

PROJECTPLAN

LAARWEG 1-3

TE HARSKAMP

GEMEENTE EDE

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

Projectplan Laarweg 1-3 te Harskamp in de gemeente Ede

Opdrachtgever	Kreeft Consultancy Van Broeckhuysenstraat 23 6721 TC Bennekom
Project	EDE.KRC.ECO2
Rapportnummer	15015090
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	17 februari 2015
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. K. Wopereis
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	4
2.3	Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie	5
2.4	Deskundige begeleiding	6
3	VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING	7
3.1	Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering	7
3.2	Doel en belang van de activiteiten	7
3.3	Planning en onderbouwing van de activiteiten	7
3.4	Alternatieven	7
4	EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA	8
4.1	Effecten op korte termijn op beschermde soorten	8
4.2	Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding	10
4.3	Verbodsbepalingen Flora- en faunawet	11
5	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL	12
5.1	Inleiding	12
5.2	Mitigerende en compenserende maatregelen	12
5.3	Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen	17
5.4	Zorgvuldig handelen en zorgplicht	17
6	SAMENVATTING	19

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Kreeft Consultancy opdracht gekregen voor het opstellen van een projectplan ten behoeve van de voorgenomen sloop van een deel van de bebouwing aan de Laarweg 1-3 te Harskamp in de gemeente Ede.

De volgende onderzoeksvragen zullen in onderhavige rapportage worden beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.

Op de onderzoekslocatie is sprake van aanwezigheid van de volgende jaarrond beschermde soorten: steenuil, kerkuil en huismus. De voorgenomen sloop van de bebouwing leidt voor deze soorten mogelijk tot aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen. Het treffen van maatregelen om schade te voorkomen is daarom noodzakelijk. Voor de verblijfplaatsen van kerkuil en steenuil wordt uitgegaan van de functie als roestplaats en niet als nestlocatie. De te treffen maatregelen voor het voorkomen van schade aan roestplaatsen zijn overeenkomstig met die getroffen zouden worden bij het aantasten van een broedlocatie. Voor de huismus geldt dat deze zeer waarschijnlijk in de te handhaven boerderij broeden. In de loop van het broedseizoen van 2015 wordt door Econsultancy nader onderzoek gedaan naar de exacte locatie van de verblijfplaatsen van de op de onderzoekslocatie aangetroffen soorten.

Doel van het projectplan is om op korte termijn duidelijkheid te krijgen in de haalbaarheid van het plan, zodat de bestemmingsplanprocedure doorgang kan vinden.

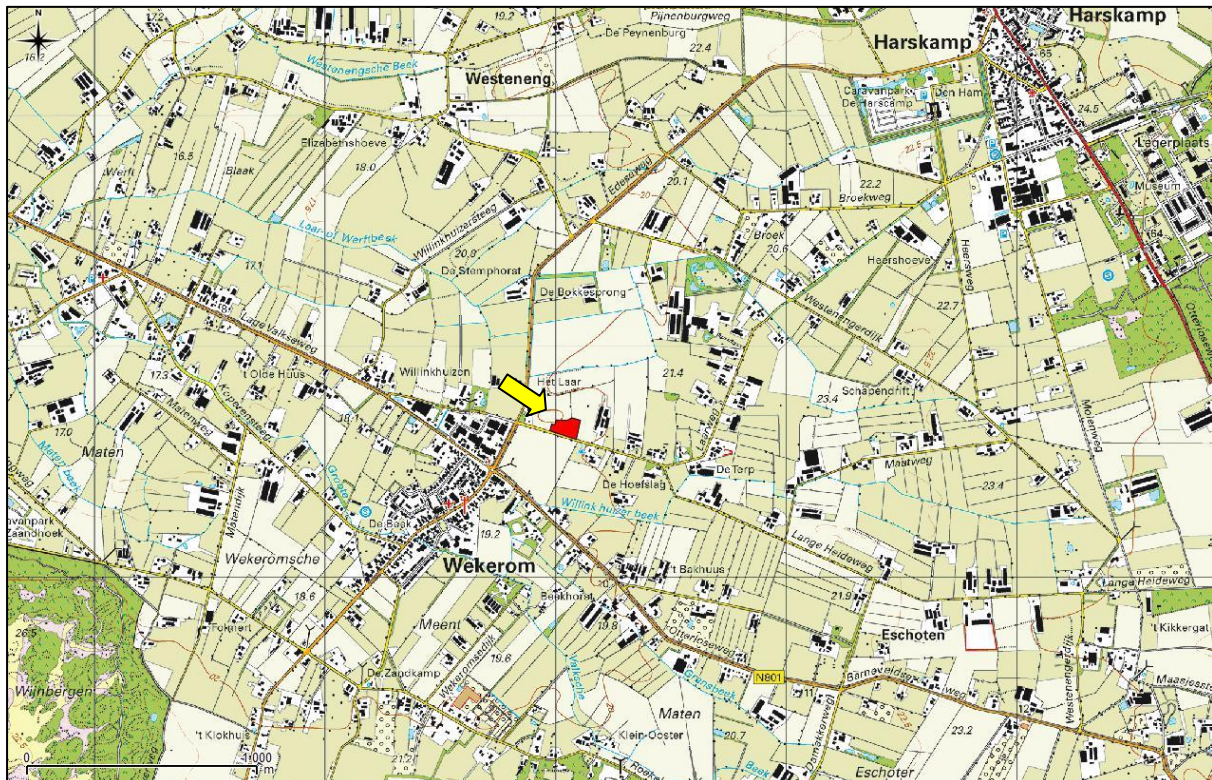
Om negatieve gevolgen te voorkomen worden maatregelen uitgevoerd die bestaan uit het mitigeren van de aanwezige functies die de onderzoekslocatie voor genoemde soorten heeft. Bovendien wordt door zorgvuldig handelen voorkomen dat er dieren worden gedood of verwond.

2 GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 7.890 \text{ m}^2$) ligt aan de Laarweg 1-3, circa 2,3 kilometer ten zuidwesten van de kern van Harskamp, in de gemeente Ede.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 32 H (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 178.050$, $Y = 740.031$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek. In de figuur zijn de te slopen opstallen genummerd. In de tekst wordt deze nummering aangehouden als wordt verwezen naar de betreffende bebouwing.

De onderzoekslocatie betreft een agrarisch erf met diverse opstallen (nummering zie figuur 2). De bebouwing bestaat uit een voormalige rundveestal met mestvarkensschuur en hooiberging (1), een mestvarkensstal (2), een mestvarkensschuur (3) en een kippenstal met legbatterijen (4). Verder bevindt zich op het erf een woonboerderij en garage (5). Aan de achterzijde van de mestvarkensschuur (3) bevindt zich een vervallen schuurtje.

De onderzoekslocatie is gelegen in het agrarisch buitengebied en wordt omgeven door landbouwgronden (maisakkers) met verruigde sloten en houtsingels. Ten zuidwesten van de onderzoekslocatie bevindt zich een braakliggend perceel, dat bestemd is als bedrijventerrein.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Veeststal en hooiberging (1).

Figuur 4. Mestvarkensstal (2).

Figuur 5. Mestvarkensschuur (3).

Figuur 6. Legbatterij (4).

Figuur 7. Woonhuis (5).

Figuur 8. Vervallen schuurtje (3).

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

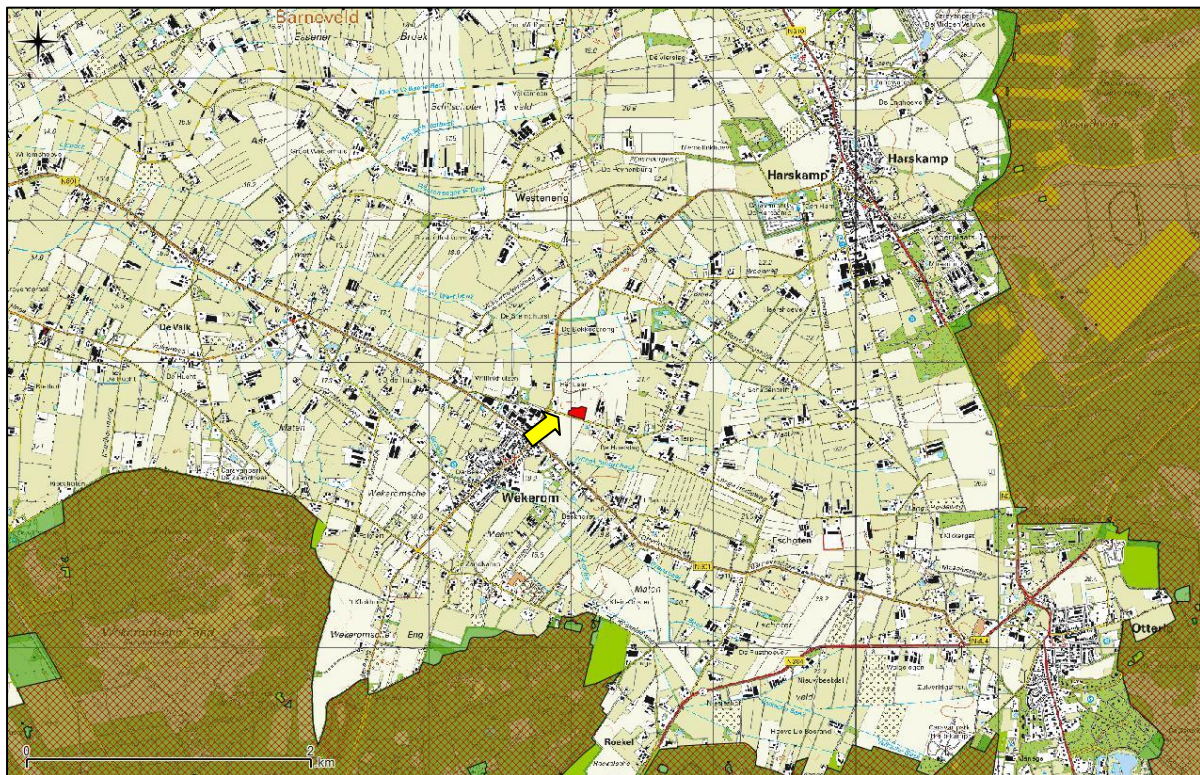
De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, De Veluwe, bevindt zich op circa 1,3 kilometer afstand ten zuiden van de onderzoekslocatie. Ook ten oosten en ten zuidwesten bevinden zich delen van de Veluwe. In figuur 9 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000 gebieden weergegeven.

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie is niet gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als beschermd natuurmonument.

Ecologische Hoofdstructuur

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van de EHS. De onderzoekslocatie ligt niet in de nabijheid van een kerngebied, verbingsgebied of verwevingsgebied, behorend tot de EHS. Het meest nabijgelegen EHS-onderdeel bevindt zich circa 1,3 kilometer ten zuiden van de onderzoekslocatie. Het betreft de Veluwe. In figuur 9 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van de EHS weergegeven.

Figuur 9. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van de EHS (groen) en Natura 2000 (gearceerd).

2.3 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

Door Econsultancy is in januari 2015 een quickscan flora en fauna voor de locatie opgesteld (14126420, EDE.KRC.ECO1). De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek is afgelegd op 15 januari 2015. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van zolders is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd.

Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) gegenereerd, met de nadruk op verspreiding van steenuil en kerkuil in de omgeving van Weerom.

Kerkuil

Tijdens het veldbezoek zijn sporen van gebruik door een kerkuil waargenomen. Er zijn enkele verse braakballen aangetroffen in de open hooiberging (stal 1). Het merendeel van de sporen bevindt zich echter in stal 2. Hier zijn meerdere verse braakballen en veren aangetroffen. In het noordelijk deel van de schuur bevindt zich een grote hoeveelheid verweerde braakballen, hetgeen duidt op een langdurig gebruik door de soort. Op de onderzoekslocatie bevindt zich een roestplaats van een kerkuil. Of de soort ook op de locatie broedt is middels een eenmalig veldbezoek in januari niet vast te stellen.

Steenuil

Tijdens het veldbezoek zijn op verscheidene plekken sporen van een steenuil aangetroffen. Het merendeel van de sporen bevindt zich in schuur 4 (kippenschuur). Hier zijn meerdere verse braakballen en ruiveren aangetroffen. Aan de buitenzijde van schuur is een groot aantal kalkstrepen op de muur aanwezig. De steenuil gebruikt de openstaande deur klaarblijkelijk als vaste uitkijkpost. De steenuil op de onderzoekslocatie is in 2013 door Econsultancy tijdens een vleermuisonderzoek waargenomen. Het betrof een baltsend dier.

Huismus

Tijdens het veldbezoek is een groepje van circa 10 huismussen op het perceel waargenomen. De huismussen hielden zich met name op in de omgeving van het woonhuis. Het habitat op de onderzoekslocatie is geschikt voor de huismus. Er is broedgelegenheid in zowel het woonhuis als in enkele van de schuren. Wat de functionaliteit van de onderzoekslocatie voor de soort is, kan met een eenmalig veldbezoek niet worden vastgesteld.

Na afloop van de rapportage van de quickscan is aanvullende informatie van de heer De Vries (bewoner van Laarweg 5) die er op wijst dat de uilen of uil op zijn perceel broedt. In dit projectplan wordt uitgegaan van de juistheid van deze informatie. Het exacte gebruik door de aangetroffen soorten wordt in de loop van het broedseizoen door middel van twee aanvullende inspecties nader bepaald. Deze inspecties maken deel uit van de ecologische begeleiding van het project door Econsultancy. Voor de in dit projectplan genoemde maatregelen maakt het exacte gebruik in ecologisch opzicht geen verschil.

Grondgebonden zoogdieren

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol en rosse woelmuis. De onderzoekslocatie vormt door de aanwezigheid van vervallen schuurtjes, stapels stenen en dakpannen, opslag van hooi en aanwezigheid van ruigtes en greppels een zeer geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen, zoals buning, wezel en hermelijn. Deze soorten vallen in de beschermingscategorie van tabel 1 van de Flora- en faunawet, maar zijn niet algemeen voorkomend. Het leefgebied staat steeds meer onder druk. Tijdens het veldbezoek zijn in schuur 3 resten van een huismus gevonden met daarbij een uitwerpsel van een kleine marterachtige (wezel of hermelijn).

2.4 Deskundige begeleiding

De deskundige die is betrokken bij het project betreft een ervaren ecooloog; Ing. E.R. Witter. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen. De medewerkers van Econsultancy zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, VZZ, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), Vleermuiswerkgroep Gelderland (Vlegel), Vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Econsultancy is lid van de branchevereniging 'Netwerk Groene Bureaus' en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

De begeleiding van de voorgenomen werkzaamheden zal eveneens door een ter zake kundige van Econsultancy worden uitgevoerd.

3 VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING

3.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

De initiatiefnemer is voornemens de voormalige stallen te slopen en de vrijkomende vierkante meters te verkopen. Vervangende nieuwbouw zal elders worden gerealiseerd. Het woonhuis en de garage blijven gehandhaafd. Het toekomstig gebruik van de verkopen delen van de onderzoekslocatie zal agrarisch zijn.

De sloop zal naar verwachting voorafgegaan worden door een asbestsanering, waarbij de golfplaten daken (onder asbestcondities) handmatig worden verwijderd.

3.2 Doel en belang van de activiteiten

De bedrijfsvoering op de onderzoekslocatie is sinds lange tijd gestaakt. Vanaf dat moment is de agrarische bebouwing niet meer gebruikt voor andere doeleinden en heeft er geen onderhoud plaatsgevonden, uitgezonderd de stalling van enkele schapen in een klein deel van de kippenshuur. De bebouwing is door het achterwege blijven van gebruik in vervallen staat. Het is voor de eigenaar niet langer financieel te dragen om de huidige situatie te handhaven.

3.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten

De sloop van de bebouwing zal plaatsvinden op een tijdstip waarop dit ecologisch verantwoord is. Dit betekent dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen zullen plaatsvinden, aangezien in en rond de te slopen schuren verscheidene algemeen voorkomende broedvogelsoorten zijn te verwachten. Vanaf half augustus tot maart zal het risico op aantasting van een bezet nest van broedvogels gering zijn. De kerk- en steenuil zijn op dat moment ook minder afhankelijk van een roestplaats. Bij het opruimen van het terrein wordt uitvoering tijdens periodes met strenge vorst vermeden, in verband met de aanwezigheid van kleine marterachtigen.

3.4 Alternatieven

Handhaven van de huidige situatie zal leiden tot verder verval van de bebouwing, waardoor het op de lange duur ook voor uilen en huismussen niet meer geschikt is als verblijfplaats. De huidige bebouwing is ongeschikt voor vernieuwde agrarische bedrijfsvoering. Er is daarom geen alternatief aanwezig waarbij de schuren met de verblijfplaatsen van de beschermde soorten gehandhaafd blijven. Vanwege de aanwezigheid van asbest is het uit veiligheidsoogpunt voor de lange termijn niet wenselijk de huidige bebouwing te handhaven.

4 EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA

4.1 Effecten op korte termijn op beschermde soorten

Kerkuil

Tot in de jaren vijftig broedden jaarlijks minstens 1.500 tot 3.000 paar kerkuilen in halfopen landelijk gebied, vooral in het midden en oosten des lands. De turbulente ontwikkelingen op het platteland (verkavelingen, intensiever graslandgebruik, effectievere muizenbestrijding, verdwijnen ruige hoekjes en dergelijke) maakten het leven voor de kerkuilen er niet makkelijker op, hetgeen tot gevolg had dat na een - op zich normale - forse terugval door de strenge winter van 1963 en vooral die van 1979 nauwelijks meer een herstel optrad. In 1980 waren nog maar 100 paar kerkuilen over. Sindsdien gaat het de soort weer wat beter, hetgeen mede te danken is aan het intensieve beschermingsprogramma. In de 90'er jaren broedden 700-1200 paar kerkuilen in ons land, waarvan zo'n driekwart in Friesland, Drenthe, Overijssel en Gelderland. Sinds 1998 gaat het beter met de Kerkuil, in 2000 broedden er ongeveer 2000 paren in Nederland. Deze uilen echter broeden hoofdzakelijk (ongeveer 90%) in nestkasten. Daarmee zijn kerkuilen bijzonder sterk afhankelijk van menselijke "goodwill". Bovendien is het aantal kerkuilen ook afhankelijk van het reproductiesucces van de belangrijkste prooi, veldmuizen. Het aantal veldmuizen vertoont een driejarige golfbeweging, welke de kerkuil met enige vertraging volgt (bron: vogelbescherming Nederland). Een trend bepalen is als gevolg van de grote natuurlijke fluctuaties van de aantallen niet goed mogelijk.

Door de sloop van de schuur met de verblijfplaats gaat een plek verloren die de kerkuil sinds lange tijd gebruikt om te roesten. Kerkuilen hebben een vrij groot territorium. De kerkuil gebruikt een aantal vaste plekken in zijn territorium als voortplantingsplaats en/of als vaste rust- en verblijfplaats. De soort wisselt tussen deze plekken. De plekken kunnen enkele honderden meters afstand van elkaar liggen. De kerkuil is flexibel in het wisselen van vaste plek. Het is daarbij wel essentieel dat het aanbod van geschikte plekken groot genoeg is. Dit aanbod wordt voornamelijk gevormd door de ongeveer 15.000 kerkuilkasten in Nederland (RVO, 2012). Het is belangrijk dat de plekken donker en tochtvrij zijn. Op korte termijn zal de kerkuil naar verwachting uitwijken naar een andere verblijfplaats in het territorium.

Op korte termijn is mitigatie van de verblijfplaats niet noodzakelijk omdat de kerkuil zal uitwijken naar bekende plekken in zijn territorium.

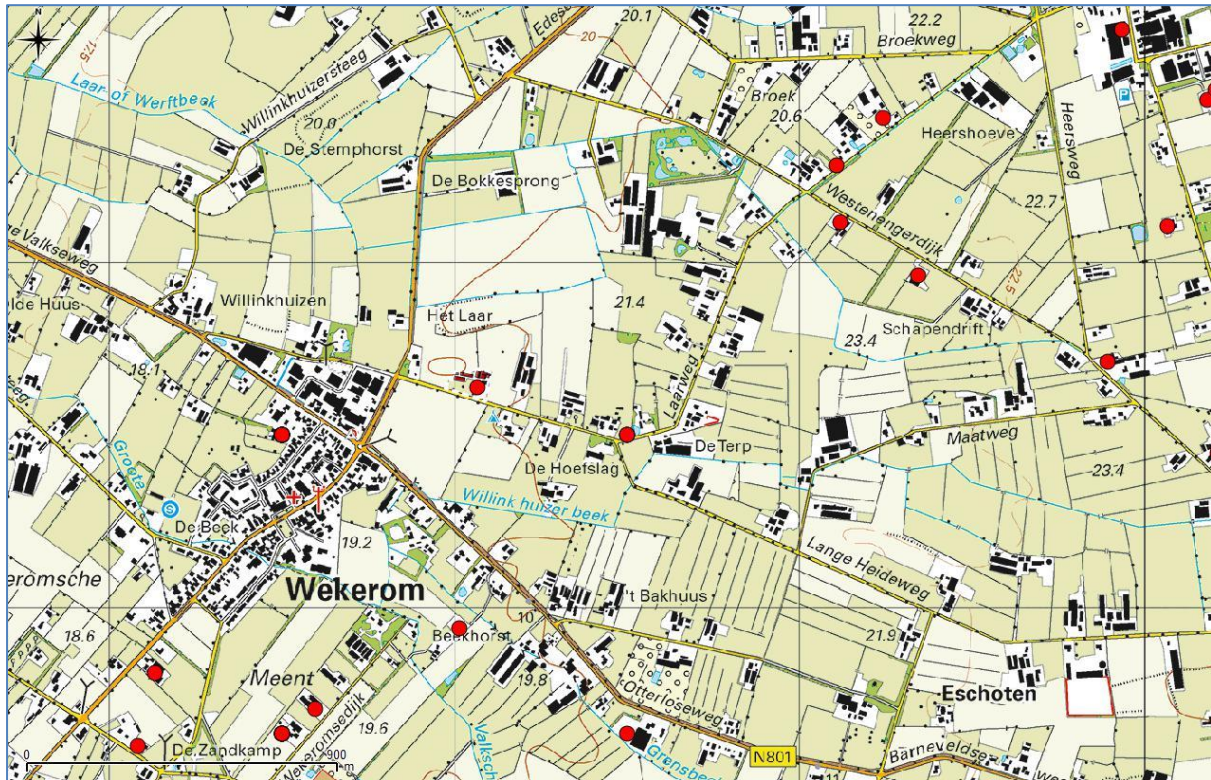
Steenuil

Tot ver in de twintigste eeuw broedden enkele tienduizenden paren van de steenuil in ons land. De laatste decennia is de stand sterk afgenomen. De afname was het grootst in het westen en noorden van het land. De belangrijkste bolwerken bevinden zich nu nabij de grote rivieren, in beekdalen en in Zuid-Limburg. Doordat steenuilen lastig te inventariseren zijn, is het aantal broedparen niet exact bekend; er is sprake van ongeveer 5.500 tot 6.500 paren. De steenuil verdwijnt op veel plaatsen door 'opruiming' van het boerenland en het verdwijnen van hoogstamboomgaarden ten faveure van laagstam-fruitteelt (bron: vogelbescherming.nl). De afgelopen 10 jaar lijkt de dalende trend te zijn gestabiliseerd (bron: SOVON vogelonderzoek Nederland).

Door de sloop van de kippenschuur gaat een verblijfplaats van de steenuil verloren. Steenuilen hebben diverse plekken op het erf die ze regelmatig gebruiken. Dit ook om parasietinfecties tegen te gaan. Het mannetje gebruikt een verblijfplek in de directe omgeving van het nest als het vrouwtje aan het broeden is. Overdag verblijven de uilen tijdens rustperiodes vaak op vaste roestplekken. Dit doen ze in de dekking van beplanting of gebouwen of in de nestholte. Al deze plekken worden niet gerekend tot de vaste rust- en verblijfplaatsen, maar zijn wel onderdelen van de functionele leefomgeving die hoort bij de voortplantingsplaats. De steenuil heeft een relatief klein territorium waar hij het gehele jaar verblijft. De verspreiding van de steenuil in de omgeving is bekend.

De aanliggende territoria bevinden zich op circa 500 meter vanaf de onderzoekslocatie (zie figuur 10). De steenuil zal niet naar de aangrenzende territoria kunnen uitwijken. In noordelijke en noordoostelijke richting zijn geen andere territoria bekend. De aanwezige bebouwing binnen een straal van 250 meter ten noorden en noordoosten lijkt weinig geschikt als verblijfplaats. Naar verwachting heeft de steenuil niet voldoende uitwijkmogelijkheden.

Op korte termijn is mitigatie van de verblijfplaats noodzakelijk omdat de steenuil weinig uitwijkmogelijkheden heeft binnen een straal van 250 meter.

Figuur 10. Waarnemingen van steenuilen op en in de omgeving van de onderzoekslocatie.

Huismus

De huismus is in de laatste twintig jaar sterk in aantal afgenomen. Begin jaren tachtig begon de afname, die begin jaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. En deze trend lijkt zich nog steeds voort te zetten (bron: vogelbescherming Nederland). Volgens gegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland lijkt de negatieve trend te zijn gestabiliseerd en is de huidige populatie nog 40% ten opzichte van de jaren '90 van de vorige eeuw.

Het is niet bekend of huismussen in de te slopen schuren broeden. Doordat er lange tijd geen bedrijfsvoering meer is, is het aannemelijk dat huismussen in de deels bewoonde boerderij broeden en van het erf gebruik maken van om te foerageren en te schuilen. Dit betekent dat er op de onderzoekslocatie sprake is van functioneel leefgebied. Aangezien mussen het gehele jaar in de omgeving van hun nesten verblijven, ook om te schuilen en te slapen zal op korte termijn uit voorzorg voorzien moeten worden in aanvullende broedgelegenheid.

Op korte termijn is mitigatie van verblijfplaatsen noodzakelijk omdat huismussen het gehele jaar in de omgeving van hun nesten verblijven.

Grondgebonden zoogdieren

Kleine marterachten verschuilen zich in hollen of onder stapels hout en steen, vooral als deze is omgeven door ruigte. Door de werkzaamheden gaan mogelijke schuilplaatsen verloren. In de directe omgeving is geen vergelijkbaar geschikt habitat.

Op korte termijn is mitigatie van verblijfplaatsen noodzakelijk omdat voor marterachtigen in de directe omgeving geen uitwijkmogelijkheden zijn.

4.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding

Kerkuil

Het verwijderen van een enkele roestplaats van de kerkuil zal weinig impact hebben op het voortbestaan van de lokale populatie. Aangezien de ontwikkelingen in het agrarisch buitengebied gepaard gaan met een algehele afname van geschikt roestplaatsen kan het verlies van de verblijfplaats op de onderzoekslocatie op de lange termijn toch negatieve gevolgen hebben.

Om het aanbod van roestplaatsen voor de kerkuil binnen zijn territorium voor de lange termijn op peil te houden zal er een nieuwe verblijfplaats aangeboden moeten worden.

Steenuil

Net als bij de kerkuil zijn de ontwikkelingen in het agrarisch buitengebied over het algemeen negatief voor de soort. Vanwege het kleine territorium is de steenuil extra kwetsbaar. Het aanbod van verblijfplaatsen in de omgeving is niet erg groot. Het duurzaam aanbieden van een verblijfplaats is noodzakelijk voor het behoud van het territorium. Daarnaast zal het voedselaanbod voor de steenuil verslechteren, doordat een deel van een "rommelig erf" verloren gaat. Hierdoor zijn er minder muizen en grote insecten, waar de steenuil van leeft. Het functioneel leefgebied van de soort is in zijn geheel beschermd. Verlies aan potentieel foerageergebied dient te worden gemitigeerd.'

Om het aanbod van roestplaatsen voor de steenuil binnen zijn territorium voor de lange termijn op peil te houden zal er een nieuwe verblijfplaats aangeboden moeten worden. Ook het voedselaanbod binnen het territorium dient op peil te blijven.

Huismus

Huismussen zijn gebonden aan de aanwezigheid van menselijke bewoning. Aangezien een deel van het erf weer zal worden bewoond, zal het functionele leefgebied voor de lange termijn behouden blijven. Wel zal het erf moeten voldoen aan een aantal eisen ten aanzien van het functioneel leefgebied, zoals voldoende schuilgelegenheid.

Het leefgebied van de huismus zal door het toekomstige gebruik gunstig worden beïnvloed, onder voorwaarde van aanwezigheid van alle benodigde elementen binnen het functioneel leefgebied. Behalve nestgelegenheid is dit ook schuilgelegenheid.

Grondgebonden zoogdieren

Het leefgebied van de kleine marterachtigen staat onder druk doordat het buitengebied steeds minder "rommelig" wordt en moderne bedrijfsvoering weinig schuilgelegenheid biedt. De maatregelen voor het behoud de lange termijn zijn echter vergelijkbaar met die voor de steenuil.

Behoud van de leefomgeving voor marterachten is voldoende gewaarborgd door de maatregelen die voor de steenuil worden getroffen.

4.3 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Kerkuil

Het nest van een kerkuil is de plaats of ruimte die de kerkuil gebruikt om eieren te leggen en uit te broeden, en om de jongen groot te brengen. Onder nest valt ook de inhoud van het nest en de functionele omgeving van het nest, voor zover het broedsucces daarvan afhankelijk is. Alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of tenietdoen, leiden tot een overtreding van artikel 11. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is het hele jaar van toepassing op alle nesten van kerkuilen die in gebruik zijn. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil zijn bijvoorbeeld die plekken waar de kerkuil in de winter overnacht. Bij deze plekken hoort ook de functionele leefomgeving van die plekken. Dit artikel wordt overtreden als het object of het gebied waarin de voortplanting of de rust van de kerkuil plaatsvindt, vernietigd of aangetast wordt. Dit is ook het geval als de kwaliteit van het gebied of object achteruitgaat, waardoor het niet meer de functie van voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats kan vervullen.”

Uit mondelinge informatie van de RvO blijkt echter dat de huidige interpretatie is dat voor het aantasten van roestplaatsen geen ontheffing noodzakelijk is. Dit is in lijn met de interpretatie die voor de steenuil wordt gehanteerd. Dit neemt niet weg dat er noodzaak tot mitigatie is, voor de handeling die wordt uitgevoerd om de huidige verblijfplaats te verstoren is echter vooraf geen goedkeuring van RvO noodzakelijk.

Steenuil

Bij het slopen van de schuren verstoort de initiatiefnemer een roestplaats van de steenuil. De verstoring leidt niet tot beschadigen en vernielen van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort, aangezien alleen de nestlocatie wordt gerekend tot de vaste rust- of verblijfplaats van de steenuil. Hierdoor is er geen sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet en kan ontheffingsaanvraag ten aanzien van steenuil achterwege blijven. Het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen en geschikt leefgebied biedt extra garanties dat negatieve gevolgen ten aanzien van het ecologisch functioneren binnen het leefgebied achterwege blijven.

Huismus

De huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en Faunawet. Hij staat ook vermeld in de Vogelrichtlijn. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor deze soort geldt de uitgebreide toets. De huismus staat tevens als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2004).

De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 2 van vogelnesten: “nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar” (bron RVO 2014).

De noodzaak voor het aanvragen van een ontheffing is alleen van toepassing indien er fysiek nestplaatsen worden verstoord. Voor wijzigingen in het functioneel leefgebied zijn weliswaar maatregelen nodig om negatieve gevolgen te voorkomen, hier is vooraf geen goedkeuring van RvO noodzakelijk.

Grondgebonden zoogdieren

De kleine marterachtigen vallen onder het beschermingsregime van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit houdt in dat voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt en er zodoende geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.

5 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

5.1 Inleiding

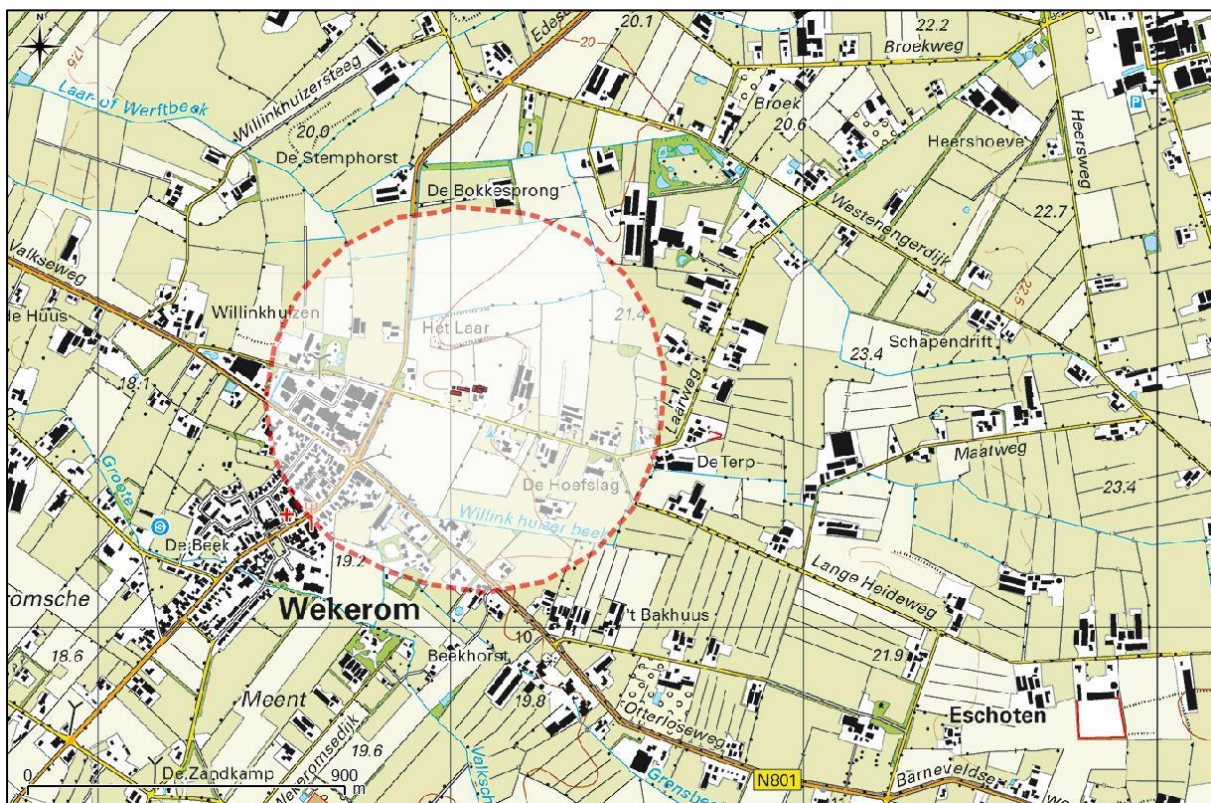
De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende stappen:

- duurzame verblijfsmogelijkheden voor de beschermde soorten creëren;
- onderzoeksllocatie voorafgaand aan de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- uitvoeren sloop buiten gevoelige periodes;

5.2 Mitigerende en compenserende maatregelen

Kerkuil

In de soortenstandaard voor de kerkuil (RVO, 2014) wordt vermeld dat voor iedere verblijfplaats die verloren gaat minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd dienen te worden. Deze verblijfplaatsen dienen binnen 500 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en buiten de invloedsfeer van de ingreep (zie figuur 11). Ze moeten tijdig, dat wil zeggen 3 maanden voorafgaand aan de ingreep worden aangebracht, zodat de kerkuil de nieuwe verblijfplaats kan ontdekken. Verder dient de nieuwe verblijfplaats op een voor de kerkuil geschikte wijze en plek worden opgehangen en dient het beheer van de nieuwe voorzieningen duurzaam geregeld zijn.

Figuur 11. Zoekgebied alternatieve verblijfplaats kerkuil (straal 500 meter).

Eén van de twee verblijfplaatsen kan op de onderzoekslocatie zelf worden gecreëerd, op de zolder van de deel van de boerderij. Een kerkuilenkast heeft afmetingen van circa 75 x 40 x 45 cm en bestaat uit twee compartimenten. Kerkuilenkasten zijn kant en klaar te koop, maar kunnen ook zelf worden gemaakt. Details over de bouw en plaatsing zijn vermeld in het bijgevoegde document "Handleiding kerkuilen" van de kerkuilenwerkgroep Nederland (bijlage 1). Lokale kerkuilengroepen werken over het algemeen graag mee bij het realiseren van nestlocaties.

De kast kan op de nokbalken worden gemonteerd, maar kan ook direct tegen de buitenmuur worden geplaatst (zie figuur 12). Aan de buitenzijde van de gevel wordt een zitplank bevestigd die de kerkuil kan gebruiken om de nestkast te bereiken (figuur 13, zie ook Handleiding kerkuilen).

Figuur 12. Kerkuilenkast tegen buitenmuur.

Figuur 13. Uilengat aan buitenmuur.

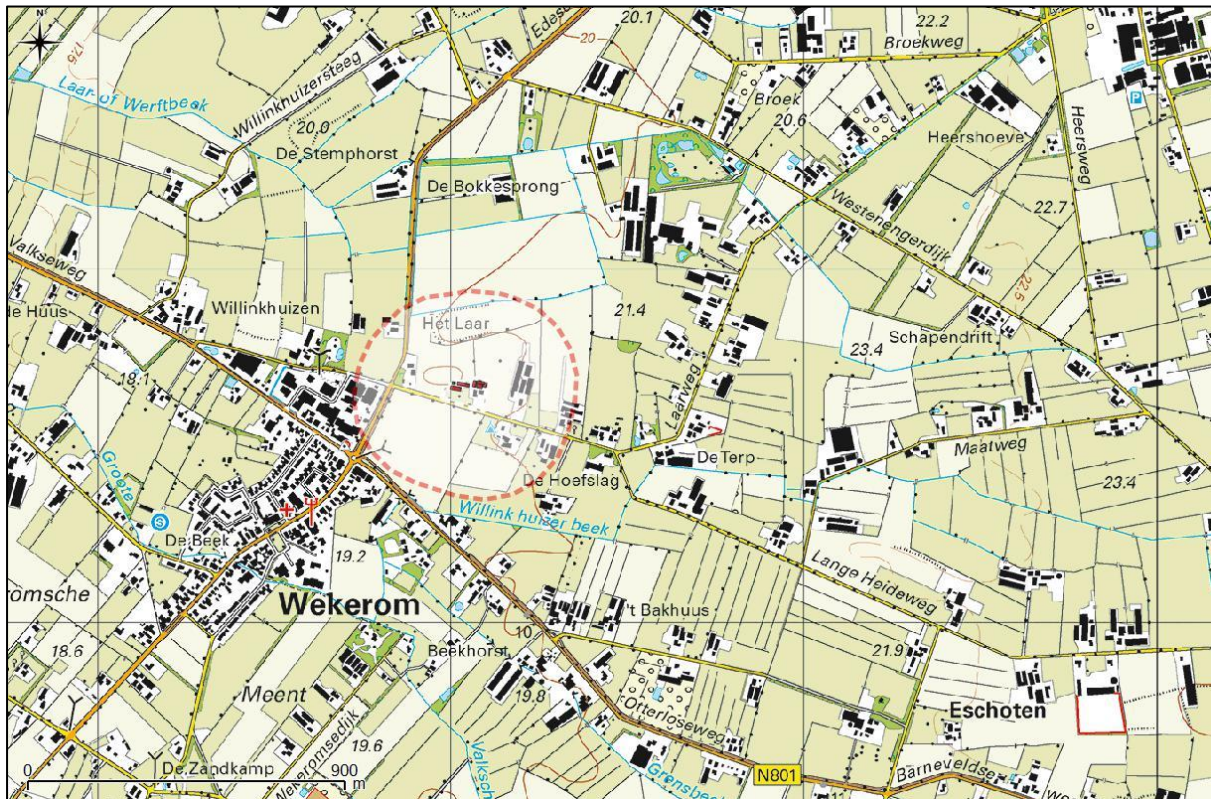
De tweede nestkast kan in een schuur of open wagenberging in de omgeving (zie figuur 14) worden geplaatst. Indien er in de omgeving geen eigenaren zijn die welwillend zijn om een kast in hun schuur te hangen kan een boomkast worden toegepast. Een boomkast vergt meer onderhoud, aangezien deze in de buitenlucht hangt. De voorkeur gaat daarom uit naar een kast in een schuur.

Figuur 14. Kerkuilenkast in boom.

Steenuil

In de soortenstandaard voor de steenuil (RVO, 2014) worden dezelfde randvoorwaarden gesteld bij aantasting van verblijfplaatsen als bij de kerkuil. Voor iedere verblijfplaats die verloren gaat dienen minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd dienen te worden. Het zoekgebied is in verband met de geringe territoriumgrootte echter beperkt tot 250 rondom de onderzoekslocatie (zie figuur 15). Mitigatie kan plaatsvinden middels nestkasten of het geschikt maken van schuurtjes of overige bouwwerken in de omgeving.

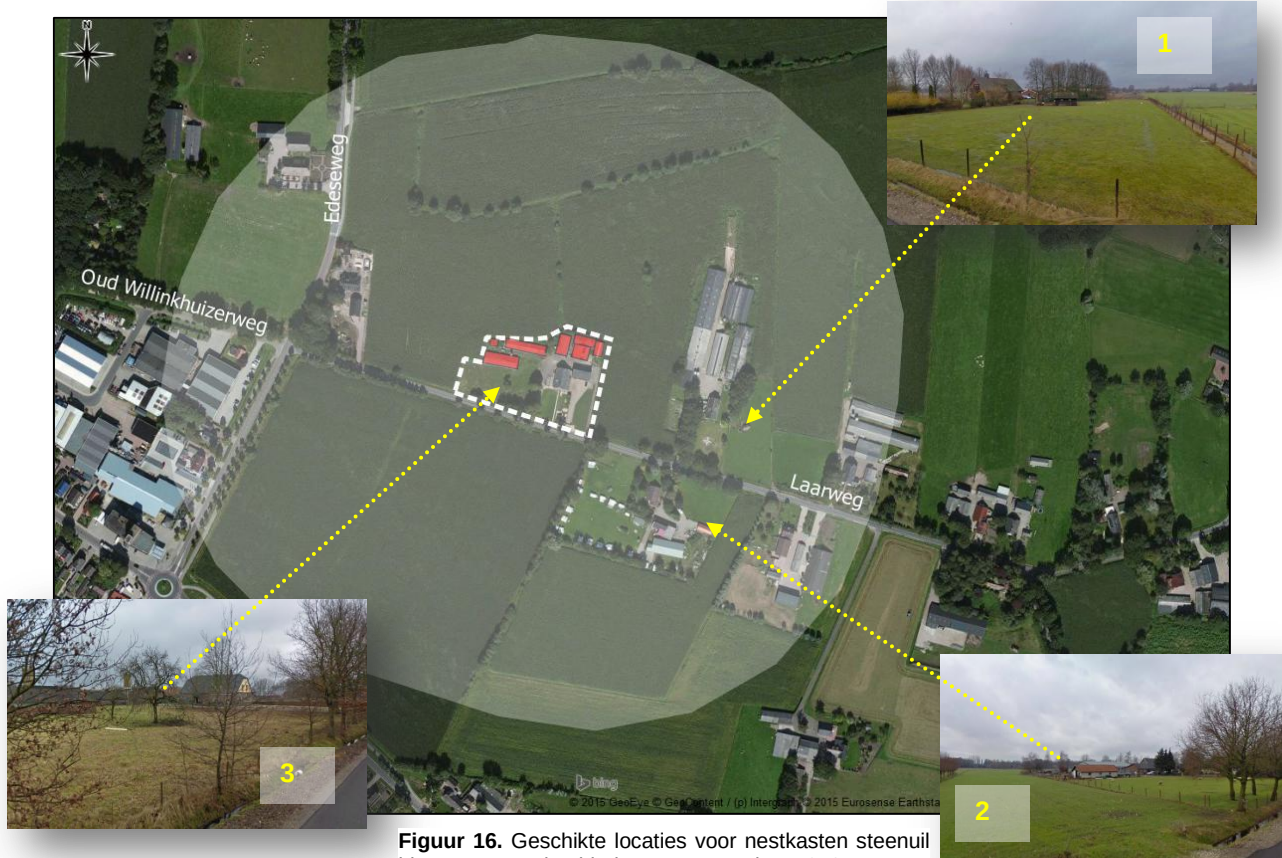

Figuur 15. Zoekgebied alternatieve verblijfplaats steenuil (straal 250 meter).

Ook voor steenuilen zijn speciale nestkasten verkrijgbaar in de handel. Een steenuilenkast is langwerpig en voorzien van 2 compartimenten. Om predatie door marters te voorkomen worden steenuilenkasten voorzien van een sluis. Details zijn weergegeven in de bouwtekening van de steenuilenwerkgroep Drenthe (bijlage 2).

De steenuilkenkasten kunnen zowel in bomen als aan bebouwing worden gehangen. Aandachtspunten zijn (bron steenuil.nl): plaats de kast op een rustige plek (hoogte 2 tot 5 meter), het liefst waterpas op een liggende zware tak met achterzijde dichtbij de stam. Ingang ongeveer zuid-oost. Breng wanneer de kast hangt, een laag strooisel (houtsnippen o.i.d.) van circa 4 cm aan in de broedruimte. Komt de kast in een kaploods of in een schuur, hang hem dan minimaal 4 meter hoog, niet te diep in de schuur en ingang naar de open zijde. Een fraaie oplossing is de kast te plaatsen op een ongebruikte zolder van een schuurtje. Uiteraard wel een toegang maken met of zonder plankje. Jonge uilen, en ook volwassenen, maken hier langdurig gebruik van. Wanneer gekozen wordt voor plaatsing aan de gevel, mag de kast niet in de volle zon komen. Een dakoverstek is dan ideaal. Zorg wel voor voldoende uitloop doormiddel van een plank of takken van zo'n 2 meter lengte.

In de omgeving zijn mogelijke locaties aanwezig in of aan bestaande schuurtjes (zie figuur 16).

Figuur 16. Geschikte locaties voor nestkasten steenuil binnen een zoekgebied met een straal van 250 meter.

De locaties 1 en 2 uit figuur 16 bevinden zich binnen het zoekgebied van 250 meter rond de onderzoekslocatie. De directe omgeving is geschikt door de aanwezigheid van (schapen)weides. Locatie 3 bevindt zich op de onderzoekslocatie zelf. De fruitbomen blijven behouden en bieden een goede plek voor een steenuilkast. Dit is echter in de invloedssfeer van de ingreep, zodat deze locatie alleen voor de lange termijn een goede oplossing is. Dit betekent dat er 3 in plaats van de voorgeschreven minimum aantal van 2 kasten worden geplaatst. Voor het behoud van het functionele leefgebied van de steenuil (voldoende prooiaanbod en dekking) is in de soortenstandaard het volgende opgenomen:

- creëren van overhoeken, kruidenzomen en ruigten, bijvoorbeeld tussen een dubbele rij rasters;
- creëren van struwelen;
- creëren van takkenrillen, houtstapels, composthoppen en mesthoppen;
- creëren van kortgrazige percelen, zoals schapen- en paardenweitjes;
- creëren van hoogstamboomgaarden;
- aanplanten van struiken en bomen die noten of vruchten dragen;
- aanleggen van een poel of vijver;
- zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en het aanbrengen van takkenhoppen en los gestapelde stenen of houtblokken;
- zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes.

In de landschappelijke inpassing zal met een deel van deze elementen rekening moeten worden gehouden. Opgemerkt wordt dat deze maatregelen eveneens ten goede komen aan de kleine marterachtigen.

Huismus

In de soortenstandaard voor de huismus (RVO, 2014) is opgenomen dat voor iedere nestplaats die verloren gaat er twee nieuwe nestplaatsen dienen te worden gecreëerd. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat er geen nestlocaties aanwezig zijn, echter nestkasten voorzien ook in schuilgelegenheid. Uit voorzorg worden er daarom 12 nestkasten aangebracht (figuur 17). De kasten worden in groepjes van drie kasten aangebracht, bovenaan de gevel van de boerderij.

Daarnaast zal er op het erf voldoende schuilgelegenheid in de vorm van dichte struiken aanwezig moeten zijn. Een landschappelijke inpassing zal daar in moeten voorzien.

Figuur 17. Nestkast huismus, te plaatsen in groepjes van drie.

Grondgebonden zoogdieren

Een landschappelijke inpassing waarbij rekening gehouden wordt met de steenuil zal voldoende zijn om ook leefruimte voor marterachtigen te behouden. Het prooiaanbod en schuilgelegenheid onder houtstapels of in takkenrillen kunnen zorg dragen voor een behoud op lange termijn. Het realiseren van dergelijke nieuwe omstandigheden zal echter enige tijd in beslag nemen. Het is zaak om voor de korte termijn alternatieve schuilplaatsen aan te leggen (figuur 18). Dit kan eenvoudig door stenig materiaal, afkomstig van de onderzoekslocatie aan de rand van het terrein te brengen, buiten de invloedsfeer van de sloopwerkzaamheden. Naast de bestaande garage is een geschikte plek (figuur 19).

Figuur 18. Voorbeeld geschikte verblijfplaats marters.

Figuur 19. Locatie naast huidige garage met compensatie mogelijkheden marterhabitat (korte termijn).

5.3 Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen

Kerkuil

De kerkuilenkast die buiten de onderzoekslocatie wordt geplaatst dient 3 maanden voorafgaand aan de sloop functioneel te zijn. De kast die op de deel van de boerderij op de onderzoekslocatie wordt geplaatst kan na afloop van de sloop worden aangelegd.

Steenuil

De kasten dienen 3 maanden voorafgaand aan de sloop functioneel te zijn. De aanleg van voorzieningen voor behoud van het leefgebied (landschappelijke inpassing) kan na afloop van de werkzaamheden, doch starten binnen 1 jaar.

Huismus

De nestkasten dienen 3 maanden voorafgaand aan de sloop te zijn aangebracht. Minimaal 6 kasten dienen aan de zijdes van de boerderij te hangen waar geen bouwverkeer aanwezig is, bijvoorbeeld aan de voorzijde of aan het aangrenzende deel van het pand. De overige 6 kasten kunnen aan de achterzijde van de boerderij worden aangebracht.

Grondgebonden zoogdieren

Het aanleggen van schuilgelegenheid dient 3 maanden voorafgaand aan de sloop plaats te vinden. Ten oosten van de huidige schuur is voldoende ruimte om schuilgelegenheid aan te brengen. De landschappelijke inpassing met elementen ten gunste van kleine marterachtigen kan na afloop van de werkzaamheden plaatsvinden, doch starten binnen 1 jaar.

5.4 Zorgvuldig handelen en zorgplicht

De wijze waarop de werkzaamheden betreffende het ongeschikt maken wordt uitgevoerd, zal worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Hierin wordt beschreven op welke wijze het beschadigen van de aanwezige soorten wordt voorkomen, hoe te handelen bij onvoorziene omstandigheden. Tevens wordt vastgelegd welke partijen betrokken zijn bij de werkzaamheden en welke verantwoordelijkheden deze partijen hebben ten aanzien de uitvoering. In het werkprotocol zal het volgende worden opgenomen:

Kerkuil

De sloopwerkzaamheden vinden plaats buiten het broedseizoen van de kerkuil, tussen augustus en februari. De verblijfplaats van de kerkuil wordt vooraf door een ecologisch begeleider aangewezen aan de uitvoerder van de sloopwerkzaamheden. Voorafgaand aan de sloop wordt vastgesteld dat de kerkuil gevluht is. Indien dit niet het geval is, zal de ecologisch begeleider de kerkuil verjagen. Indien de kerkuil in een andere schuur vlucht zal hij ook daar worden verjaagd.

Steenuil

De maatregelen zijn vergelijkbaar met die voor de kerkuil. De verblijfplaats wordt aangewezen door de ecologisch begeleider, die er op toeziet dat de steenuil uit eigen beweging de schuur ontvlucht.

Huismus

Voor huismussen zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Er wordt gewerkt buiten het broedseizoen (dus werken binnen de periode augustus-maart). Huismussen zullen zich in tegenstelling tot de uilen niet verschuilen in loze ruimtes, maar direct wegvliegen.

Grondgebonden zoogdieren

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het de kraamperiode en buiten periodes met strenge vorst. Om schade aan marterachtigen te voorkomen wordt allereerst de vegetatie verwijderd, zodat aanwezige steenhopen, stapels hout en dergelijke vrij komen te liggen. Vervolgens worden de vrij liggende stapels materialen met een kraan voorzichtig open gelegd. Een ecologisch begeleider ziet er op toe dat de werkzaamheden voorzichtig genoeg worden uitgevoerd. Eventuele dieren krijgen de gelegenheid om weg te vluchten, hierna kunnen de werkzaamheden worden voortgezet en worden alle materialen worden opgenomen en afgevoerd.

6 SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van Kreeft Consultancy een projectplan opgesteld ten behoeve van de voorgenomen sloop van de bebouwing aan de Laarweg 1-3 in de gemeente Ede.

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
 - De soorten die op de onderzoekslocatie zijn vastgesteld zijn de steenuil, de kerkuil, de huismus en een kleine marterachtige (waarschijnlijk wezel).
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
 - Op de onderzoekslocatie zijn verblijfplaatsen aanwezig. Op dit moment is de verwachting dat er van uilen en huismussen geen broedlocaties aanwezig zijn. De ligging en functie van de verblijfplaatsen zal in het komende broedseizoen nader worden bepaald.
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
 - De omgeving van de onderzoekslocatie is een bolwerk voor de steenuil. Plaatselijk zijn er hoge dichtheden aanwezig. Landelijk is er sprake van een stabilisatie van een jarenlange negatieve trend. Ook van kerkuil zijn verblijfplaatsen in de omgeving bekend. Trends zijn moeilijk te bepalen aangezien er een grote natuurlijke fluctuatie is van de populatie, onder invloed van de muizenstand en strenge winters. De kerkuil is voor de voortplanting grotendeels afhankelijk van nestkasten. De huismus komt in het buitengebied algemeen voor. Er is sprake van een landelijke afname van meer dan 50%. Deze dalende trend zet zich nog enigszins voort.
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
 - De functionaliteit blijft behouden door het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen en het treffen van maatregelen in de toekomstige terreininrichting (landschappelijke inpassing)
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
 - Het gaat voornamelijk om een roestplaats van steen- en kerkuil, functioneel leefgebied van de huismus en verblijfplaatsen en leefgebied van marterachtigen.
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
 - De steenuil, kerkuil en huismus zijn cultuurvolgers die in de omgeving van menselijke bewoning voorkomen. Ze maken aantoonbaar gebruik van nestkasten. De kans op het succesvol mitigeren van de verblijfplaatsen is daarom groot. Voor marterachtigen zijn geen voorbeelden bekend van succesvolle mitigatie van verblijfplaatsen. Door het blijvend aanbieden van geschikt leefgebied zal de soort naar verwachting duurzaam gebruik kunnen blijven maken van de omgeving.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
 - Er wordt gewerkt buiten het kraam/broedseizoen en buiten periodes van strenge vorst. De verblijfplaatsen worden voorafgaand aan de sloop ongeschikt gemaakt, op aangeven van een ecologisch begeleider.
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen?
 - Het behoud van de huidige situatie is niet mogelijk. Behoud van de huidige vervallen bebouwing is vanwege de aanwezigheid van asbest niet mogelijk.

Samengevat is de te volgen werkwijze als volgt:

- het verlies van de verblijfplaatsen van de steenuil en kerkuil worden gemitigeerd met een factor 2, conform de eisen uit de soortenstandaarden. Dit wordt minimaal 3 maanden voorafgaand aan de werkzaamheden gerealiseerd.
- ter voorbereiding op de werkzaamheden worden de locaties van de huidige verblijfplaatsen door Econsultancy onderzocht.
- mocht blijken dat er voor de soorten, waaronder de huismus, toch sprake is van een broedgeval in plaats van een roestplaats, dan volstaat het huidige mitigatieplan in ecologisch opzicht. Juridisch gezien is er in een dergelijk geval echter sprake van de noodzaak voor het aanvragen van een ontheffing. Het huidige projectplan hoeft dan enkel te worden uitgebreid met een beschrijving van het wettelijk kader waarin de ingreep plaatsvindt.
- het slopen van de schuren vindt plaats onder ecologische begeleiding van Econsultancy. De uitvoerder wordt in het veld gewezen op de locaties van de verblijfplaatsen. De uitvoerder zal werken conform een ecologisch werkprotocol.
- na afloop van de sloop wordt het terrein opnieuw ingericht. Ten behoeve van de inrichting wordt een landschappelijk inrichtingsplan opgesteld. Hierin wordt invulling gegeven aan een aantal eisen die steenuil, huismus en kleine marterachtigen aan het functioneel leefgebied stellen.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

